

Streszczenie pracy doktorskiej Cezarego Klimkowskiego

pt.: „Kurs walutowy a dochody producentów rolnych w Polsce”

Rozprawa doktorska podejmuje szereg zagadnień, spośród których za najważniejsze uznać należy ocenę siły efektu przeniesienia zmian kursowych na ceny krajowe oraz symulacje wpływu zmian kursowych na dochody właścicieli gospodarstw rolnych. Głównym celem pracy jest ocena wpływu kursu walutowego, na dochody osiągane przez producentów rolnych w Polsce. Realizacja tego celu oraz celów pobocznych wraz z wykonaniem sformułowanych w pracy ośmiu zadań badawczych prowadzi zaś do uzyskania możliwości weryfikacji dwóch hipotez badawczych. Pierwsza z nich stanowi, że zmiany kursu walutowego wpływają na poziom dochodów z produkcji rolniczej. Drugą hipotezę sformułowano natomiast następująco: siła oddziaływania zmian kursu walutowego na dochody producentów rolnych zależy od kierunku produkcji i wielkości ekonomicznej.

Pierwszy rozdział pracy poświęcono naświetleniu teoretycznych podstaw kształtowania się kursów walutowych. Dokonano tu syntetycznego podsumowania ewolucji systemów walutowych na świecie oraz zaprezentowano istniejące systemy walutowe w Unii Europejskiej. Następnie wymieniono najważniejsze determinanty kształtowania się kursów walutowych, co wraz z przybliżeniem praktyki funkcjonowania rynków walutowych pozwoliło na sformułowanie tezy o pomijalnie małym wpływie procesów zachodzących w polskim sektorze rolnym na poziom i zmienność kursu złotego.

W drugim rozdziale poruszono problem identyfikacji dochodów jako funkcji celu producentów rolnych. Pozwoliło to określić najważniejsze składowe dochodów oraz podstawowe determinanty ich zmian. Wyjaśniono również, dlaczego ryzyko kursowe jest postrzegane przez producentów rolnych jako czynnik negatywny.

Rozdział trzeci dotyczy teoretycznych zależności pomiędzy kursem walutowym a cenami otrzymywanymi i płaconymi przez producentów rolnych. Zaprezentowano mechanizmy oddziaływania kursu walutowego na ceny w małej gospodarce otwartej, a także zidentyfikowano sposób oddziaływania kursu złotego na ceny w warunkach polskiej gospodarki.

W czwartym rozdziale przedstawiono wyniki analizy zmienności dochodów producentów rolnych w Polsce w latach 2004-2014. Wyszczególniono zmienność najważniejszych składowych dochodów rolniczych w podziale na gospodarstwa o różnej wielkości ekonomicznej i różnym typie produkcyjnym. Zidentyfikowano też wahania cenowe jako kluczowy czynnik decydujący o zmienności dochodów w analizowanym okresie.

W rozdziale piątym przedstawiono wyniki analizy dotyczącej siły efektu przeniesienia zmian kursowych na ceny wybranych surowców rolnych oraz środków produkcji dla rolnictwa. Pierwszą część pracy poświęcono identyfikacji pary walutowej EUR/PLN jako kluczowej dla określania zmian cen polskich. Kolejne części rozdziału przedstawiają zaś wyniki estymacji siły efektu przeniesienia zmian kursowych na wybrane ceny artykułów rolnych oraz środków produkcji dla rolnictwa na bazie funkcji odpowiedzi na impuls dla modelu ARDL. W ramach tej analizy przeprowadzono również wyniki stopnia zintegrowania analizowanych szeregów czasowych oraz wyniki analizy przyczynowości w sensie Grangera pomiędzy badanymi szeregami czasowymi cen.

Ostatni rozdział poświęcony jest kluczowej z punktu widzenia celów pracy analizie wpływu zmian kursowych na dochody producentów rolnych. W pierwszej części wskazano te instrumenty wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej, których wartość uzależniona jest od zmian kursowych. W kolejnych częściach przeprowadzono zaś symulacje zmian dochodów z produkcji wybranych artykułów rolnych oraz symulacje zmian całkowitych dochodów z prowadzenia gospodarstwa dla wybranych typów produkcyjnych oraz różnej skali ekonomicznej gospodarstw rolnych.

W końcowej części pracy skonfrontowano otrzymane wyniki ze sformułowanymi we wstępie dwoma hipotezami badawczymi, co pozwoliło na uznanie, że ustalenia badawcze dokonane w niniejszej rozprawie wspierają mocno hipotezy badawcze. Oznacza to, że istotnie zmiany kursu walutowego wpływają na poziom dochodów z produkcji rolniczej, a siła oddziaływania zmian kursu walutowego na dochody producentów rolnych zależy od kierunku produkcji i wielkości ekonomicznej.